

ACC. N:R M. 9469:1-39.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Mari Fossenius*
 Härad: *Skåtte* Adress: *Herrestadsgat. 12 E, Malmö*
 Socken: *Skåne, Fästerbo, Rång, St. Hammar* Berättat av: *Anders Norström*
 Uppteckningsår: *1944* Född år *1872* i *Skåne*

*Phil dräng av Skåne - Fästerbo, Rång o.
 St. Hammar för o. nu.*

2-1-39

*(10 bilder)
 (vykort)*

16

Skriv endast på denna sida!

Under medeltiden då Skåne och Falster tack vare det rika pillfiskef blomstrade i merkantilt händelse, var hela "Linnegens" område täckt av ett löshög. Ett välkänt gammalt danskt rim lyder också:

De Christus lod sig fode

De stod i Skånes dundrigde.

Skånen skattades emellanåt. Helt av de färmade böjmen som varje av uppförte boden på sig vid Falster och sedan på hösttidan de pillmarknaden var över, helt enkelt, brände med dem. Resten av denna skog kan man ännu finna i Kåre och mossar etc. på "Linnegens". Det dröjde heligtvis inte på väst

ACC. N:R M. 9469: 2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Illustration af Skanör omkring år 1400.

längre förrän området var skövlat på
sten och sand och ligger bättre till rät
området. I bryt på annat bränne
tog de befälsmannen sig för att repa
en gång och pors och när de under dessa
brytade bli påskyndade, skär man i sten
stycken bort den d. k. "flaksten" d. v. s.
det översta lagret viktighet, varon
d. dyl. på flygsanden. Den på var
dusken skedd. Flygsanden var
m. förallt och hotade att helt öde-
lägga stora områden. Redan på 1588
skedde skade. Sedan ha varit en fam-
konlig öken och på 1600- och 1700-talen
rapporteras gång på gång hur sanden
stiger till fjärr och skogs. Förbi
Kämpinge by, framöver Stora Skammar
och Långsvingar valde sanden,

Enli Stora Hummars gamla kyrka gick
den och hufvuds Rungs by.
Landskörding Carl Skellenborg och
Carl von Linné ha i sina skrifter
drastiskt och målade beskrivit
pandens förhållande verkningar i
dena trakter.

Omvidan bestämdes att "Ljungen"-om-
rådet skulle planteras och de män
som utvaldes mest i denna sak äro lunds-
professorn Arild Gustaf Liljeberg, en av
Linnés lärjungar hans modlytspare
hasthans Sahlberg, prästom. från Åst-
ra Vimmerby, skotsätt: Lund och bant
i kristianstads samt naturligtvis olika
medlemmar av prästdynastien Lovén
i Rung vilka voro till oändligt hjerta
di de gällde att övertyga de konserv-

Landskap: Skåne Upptecknat av: Leif Forssner
Härad: Physta Adress: Hernesholmsväg 12, b-huset
Socken: Bang, St. Lammusa. Berättat av: Åke Lörstam
Uppteckningsår: 1944. Född år 1872 i Skåne.

liva och misstänksamma skinska bö-
derna om planteringsplanernas förtäff-
lighet. Knechtel var mest stundt
hårt, samt fick på sinningom
hemskildet igen, Lilbeckes och Loh-
bergs planeringer sås fördes öppet
av befolkningen och i början på 1800-
talet bläste flyganden som förfärl
och skinnat över bakken. För att
störja den skadliga framfarten, bestäm-
des på en landtsk. i Lohus 1811, samman-
kallad av landshövdingen Vilhelm af
Klinsberg, att den 4000 tunnland stora
liden skulle planteras med plock,
men av de skadliga projektet blev
tydligen intet, ty de närmaste
aktionerna efter 1811, inkommes stän-
digt och jämt klagoskrifter över

liva och misstänksamma skänker bön-
der om planteringsplanernas förtäff-
lighet. Knechtendörfer var mest skänsk
och hant, sanden fick på sinningarna
hvarvildt igen; Lidbeck och Loh-
berg planterades så fördes öppet
av befolkningen och i början på 1800-
talet blåste flyganden som förfjätt
och himmat över bruket. Då att
störja den skadliga framfarten, bestäm-
des på en landtsk. i Lohus 1811, samman-
kallad av landshövdingen Vilhelm af
Klinsberg, att den 4000 tunnland stora
boden skulle planteras med skog,
men av de skogsägare projektet blev
tydligenvis intet. Tyckte samman-
skandens efter 1811, inkommes sken-
digt och jämfört krigsskrifter över

Landskap: Skåne
Härad: Skysås
Socken: Bengt. St. Hammar
Uppteckningsår: 1844
Upptecknat av: Carl Forssner
Adress: Hovstedsgränd 12 B. Kalmar
Berättat av: Axel Forsström
Född år 1872 i Skåne

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

Landskap: Skåne Upptecknat av: här Forrenerus
Härad: Flytt Adress: Hervarstadsgränd 12 b, Luleå
Socken: A. Lammars, Reng Berättat av: Axel Lörstam
Uppteckningsår: 1944 Född år 1872 i Skåne

Skanör. Gammal gård vid rådhuset.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

nr: 13 i Stor Hammar, 2 och 8 i Rång
samt 1, 2 och 8 i Kämpinge.

Denne hammarv hörde sedan till det
Beck-Friistens fideikommisset till 1843,
då Stor Hammar nr. 13, Rång nr: 2 och
8 samt Kämpinge nr. 1 försåldes. Vid
försäljningen förbehöll sig dock säljaren
hammarvets andelar i Ljungen, d. v. s. det
område, som 1817 tilldelades de gamla
hammarv och tillsammans med ett område
på väster om Skarvns gräs nr. 11 bildar
"Ljungenkogens skattebete". De gamla
laga gårdarna ha sedermera och de
samma silt. (Se den ovan nämnda, kända
de från Harald Lindal: "Ljungen genom
tiderna" Trälleborg 1931, sid. 63-64).

På 1850-talet höll de gamla
att alldeles begravna Fälskbo kyrka

Landskap: Skåne. Upptecknat av: Carl Forselius
Härad: Kristst. Adress: Huvustadsgat. 12 b, Luleå
Socken: Bengt. St. Hammar Skåne-Fälster. Berättat av: Axel Lörshöm
Uppteckningsår: 1944. Född år 1872 i Skåne.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

och på anfordran av Lushållningsäll-
skapet bestöt Falsterbo-borna ett an-
lägg för plantering vid Gråbröckarna
samt instänga och besä såddfältet vid
Falsterbo kyrka. Under hela 1850-
talet planterade man livligt. Greve
Boeck-Huis fortsatte att utöka planter-
alen på sina områden, på Gråbröckarna
började planterna växa allt kraftigare.
Falsterbo stads park äro också från
denna tid, under det att Skutts park
är närm 50 år yngre. Men man i

St. Herman vid namn Jappa Jönsson
planterade också vid samma tid ett
närm 5 tumland stort skifte, som efter
 honom än i dag kallas Jappa Jön-
ssons, och ligger mellan Hållsvägen
och Gråbröckarna.

Den man, vars namn är mest förknippat
med Ljungskrogens plantering är naturligt
prästen i Rång och Stora Hammar, Carl
Jacob Collin. För sina medel inköpte
han furupåre, s.o.m. från utlandet och
med hjälp av levedsaktigast barn och
äldringar att plantera det stora området
av "Ljungen" som tillhör domkyrkan i
Lund. Detta skedde till största delen
på 1870-talet. Naturligtvis behövde
Collins och hans med prästarna misshä-
nde villigtiga nyplanteringarna och sig
sig dessutom beröva en stor betesmark
och bonshägningsplats. De nyplanterade
plantorna mycket upp och området
brändisades gång för gång. Men Collin
var en kraftfull man som inte lät sig
avslås på lätt. Med lagens hjälp

satte han midnattslådens föröars rön
låg och bön och flustigen fick det my-
plantade området i lugn och ro upbe-
das. Också när de historier som berättas
som Colin och hans församlingsbror. Vid
alla möjliga tillfällen sökte man ro
honon. En dag när han vandrade om-
kring på "Ljungen" fann han några båd-
lappar uppsatta på en bäck i mar-
ken. På dessa hade man skrivit en
plak mer ohöligt när midvinter, som
slutade med följande ord:

"Här prästen över Ljungen gav
bänningar han både käringar och frö-
På baksidan hade man ritat ett mindre
vackert porträtt med underskriften
"Ljungsprästen". Adressaten fann sig
genast i situationen och använde

ACC. N:R M. 9469: //

för framtiden brödan med ordet "Jung-
frasken" som dörskydd till pastoratspe-
ditionen!

Så småningom fick Colin efter-
följare då man i början av 1890-talet
fick se hur planteringarna växte och
frödadades och gav goda löften för framtiden.
Bland dessa efterföljare fanns
framförallt närmas arrendatorn av
Långungsgården, Fritz Rydare. Denne
köpte i början av 90-talet en gård i
Rång med tillhörande Jungfrask, vilken
han besötte till ett par hundra tunn-
land.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den första bosättningen på "Ljungen."

Den frste som slog sig ned på "Ljungen" var Stefan Lindberg, som i slutet på 1700-talet och på Ljungmarken delats mellan Skarv, Felsäter och byarna, lät uppföra det första "Ljunghuset", som ännu finns och ligger inne på prästens område, som en vägen.

Denne Stefan Lindberg, kallad "Steffen" har sannolikt givit sitt namn åt Steffensvägen.

Rea tid efter denne Stefan Lindbergs död, kom huset i en mans ägo vid namn Anders Persson och denne bröjde att åt värfarande på väg till Skarv-Felsäter utskänka mat och dryck, en utspäckt

lös föregångare till våra dagars lyxrestu-
ranter i Helsingborg!

På 1840-talet tillkom ännu två "lyxhus"
då byggdes nämligen på "grevens lyx"
här hus av Lils Sjöström och Jons Olsson
Porsenstam, vilka voro borgare under
Börjunge och att det gamla huset an-
ligen skulle leverera vissa kvantiteter
öl samt ha hand om förskämningen
att godset.

På smärningen uppräta flera
nya hus på vägen över "Lyngan"
känns femma Brands, Gornus och Truls
Skreddars, vilken perade är identisk
med den bekanta "Truls i Brunne" vilken
har givit namn åt en väg på villanområdet.
Han är mest känd för det originella sitt
på vilket han tillhandahåller öl och läs-

bedrycker. Dessa förvarade han nämligen
i sin bunn och då någon kunde bota,
drog han helt enkelt upp den begränsade
varan och lät f.ö. kunden betjäna sig
själv.

Det första sommarvillan i egentlig
betydelse byggdes av greve Thott på Skar-
sjö på 1870-talet vid nuvarande Ljung-
skogen och avsedd som ett slags jaktställe.

Ljungens äldsta vilaområde är det
som nu heter Ljungskogens Skarbod. Det
består av det forna Beck-Friesska skiftet,
där o.k. "grevens ljun" och Skarv's plan-
ting från 1850-talet plus väster därom.
På 1870-talet såldes hela området till ett
konsortium, 1904 övertogs området av
A-B. Ljungskogens Skarbod som något

ACC. N:R M. 9469 15.

Senare även inköpt det 150 tunnland stora
Skarvsonområdet på all hela området om-
fattar hela 750 tunnland. (Inköpt
Ljungbyhusen).

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 9469:16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gysa - Ljungens holk

Gysa är pyttor till Allbäckafur som bor i närheten av Trälleborg. I motstrast till den senare är hon dock inte alls direkt elakt i holk. Hon kom smygande då dimman tätnade över skansheden på eftermiddagen och hennes offer gräps av en kraftig frössa. Kuligt somliga förmårande kaffet hos av blicker och dog på morgnaden 1905 då ett häftigt åskväder bemäktade sig trakten, kuligt andras lever hon kvar ännu, chunn hon blivit en smula tillbakadragen och skrämde av järnvägen

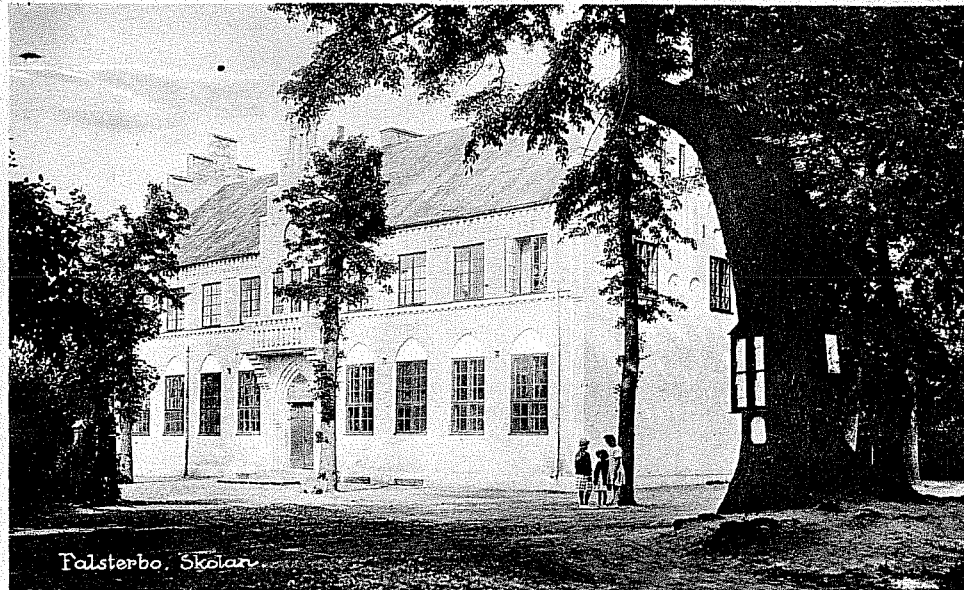
Falsterbo första villabyggnaden.

Den som upptäckte vilken möjligheter
Falsterbo hade som sommar- och rekreations-
ort, var malmbäckeren, dr. Brandberg.
På år 1885 besökte han platsen och för-
hållandes helt av skogen och, framförallt,
av den lätliga stranden, som kanske inte
har sitt mest betydande någon annanstans i
världen. Slutligen, redan i början av 1890-
talet köpte han av fiskaren Per Jönssons
hus intill skolan för att under sommarens
många hämta krafter och lila i den stör-
sta Falsterboluften. (Detta hus bebos na-
murligen av en maskinist Andersson).

Snart följde flera malmbäcker hans exempel
och reste på "sommarväg" till Falsterbo.

ACC. N:R M. 9469:18.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Palsterbo. Skolan.

Palsterbo skolas gamla byggnad

ACC. NR M. 9469:19.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

De frösta sommargästerna förtom Brandberg
Lunde ^{vare} dr. Henrikula och häradsbörding
Ringius med familjen samt en familj Börs.
Enn greve Thott tyckte att han kommare för
sommaren, nämligen nuvarande Hj. Björkman
Lunde (intill dr. Cronqvist). Häradsbörding
Ringius tyckte hos fru Knutson (nuvarande
Ledigs Lunde, intill Handelsbolaget).

1896 utböt en förhärjande eldsvada i
Fälsterbo. Elden brände hos oannamunda fru
Knutson, antagligen till följd av plågs vid
mattlagning, och spred sig hastigt utefter
hela gatan, varvid en hel del hus brann
mer till grunden.

Branden förde snabbt med sig
att sommargästerna från helan brände fun-
den på att själva bygga vilan åt sig.
Häradsbörding Ringius inköpte helan den

ACC. N:R M. 9469: 21.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Falsterbo, Gamlegård. —

Före ombyggnaden.

brunna botten, jämte en tomt nitbör, och häradshövding Hjertröm inköpte en tomt mitt för Gulegården (av Alari Hjertröm) och här byggdes ett par av de allra första sommarvillorna i Falsterbo.

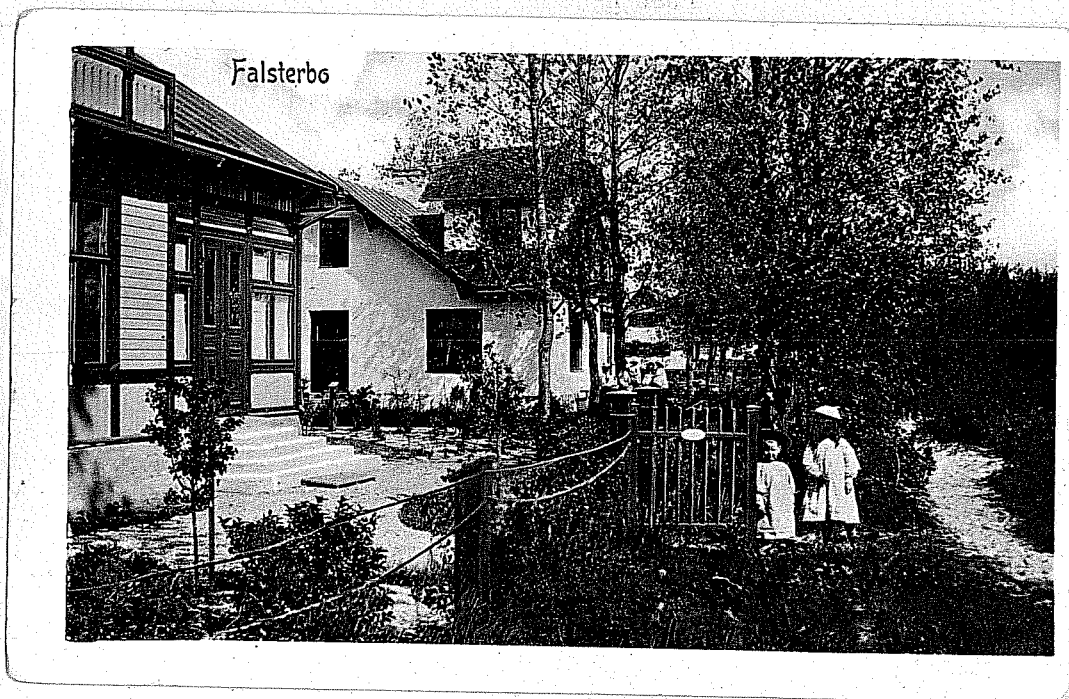
1901 började parkområdet bebyggas. De äldsta villorna här uppfördes av Tage Lingquist. En Richter, handelsman i Ljungby och Jonas Holmquist (den parers villan efter några år såld till biskop Stadenius) häradshövding Hjertröm och direktör Coréus. Tomtpriset pr. km. var då 60 öre.

1904 invigdes Falsterbobanan och på detta följde naturligtvis ett uppsving för Falsterbos vidkommande. Sommarvillor sköts upp som svamp ur jorden. Vången och jämvägens område började bebyggas. Den första villan på vången

Trä "parkvillen"
(Från omkr. 1905).

ACC. NR M. 9469:23.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

T.v. Fru Richters villa (numren, 1944, ägd av
bankdirektör Hagberg, Lalmö).
T.h. Häradshövding Hagardts första villa
i Falsterbo.

Några villor, belägen
 omedelbart intill
 gamla Falsterbohus
 (hargaretha slott)
 Från omkr. 1909.

ACC. NR M. 9469 : 24.

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

1. Kronofogde von Platens villa, numera (1944)
 ägt av Lantläkare Köhler.
2. Det s. k. järnvägshotellet, numera Falsterbo
 hus, innan det utvidgades.
3. Konsul Bengtströms villa.
4. Grosshandlare Axelströms villa. Se bild senare
 ägt nu av konsul Axel von Johnson. Stockholm. (1944).

*Lugge för samma
parti, några år senare (omkr. 1912).*

ACC. N:R M. 9469: 25.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Falsterbo. Parti av Villastaden.

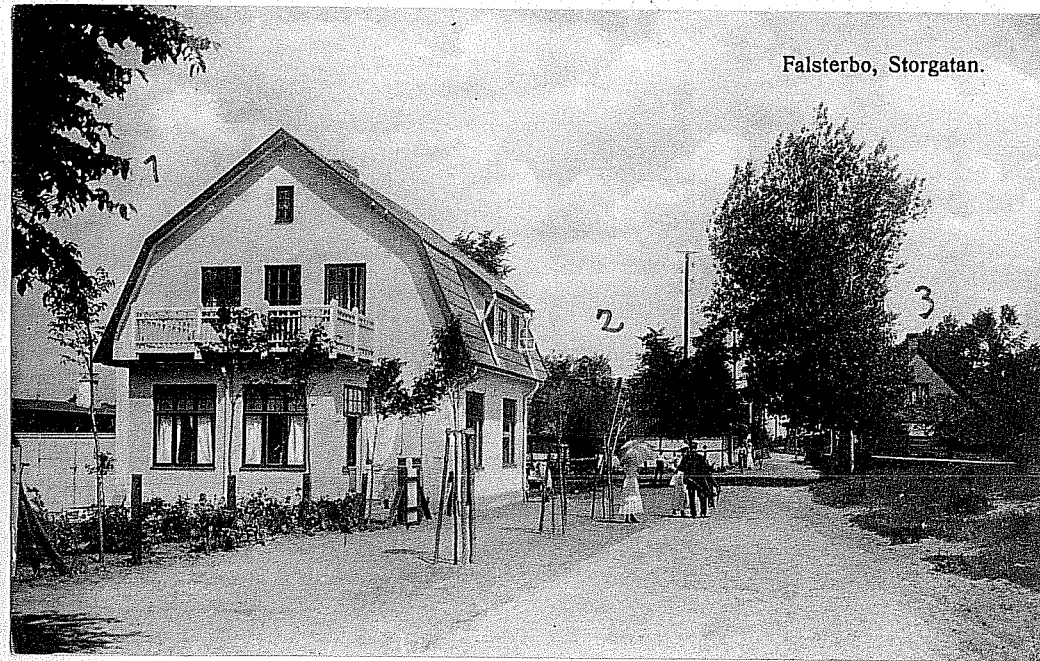

1. Käradsbödding Kalmros' villa.
2. Det tillbyggade Falsterbohus (f. d. Järnvägsrestat).
3. Konsul. Åhlströms Johansson's villa.
4. Konsul. Engeströms villa.
5. Kronfogde von Platens villa.

Lugge för samma samma till

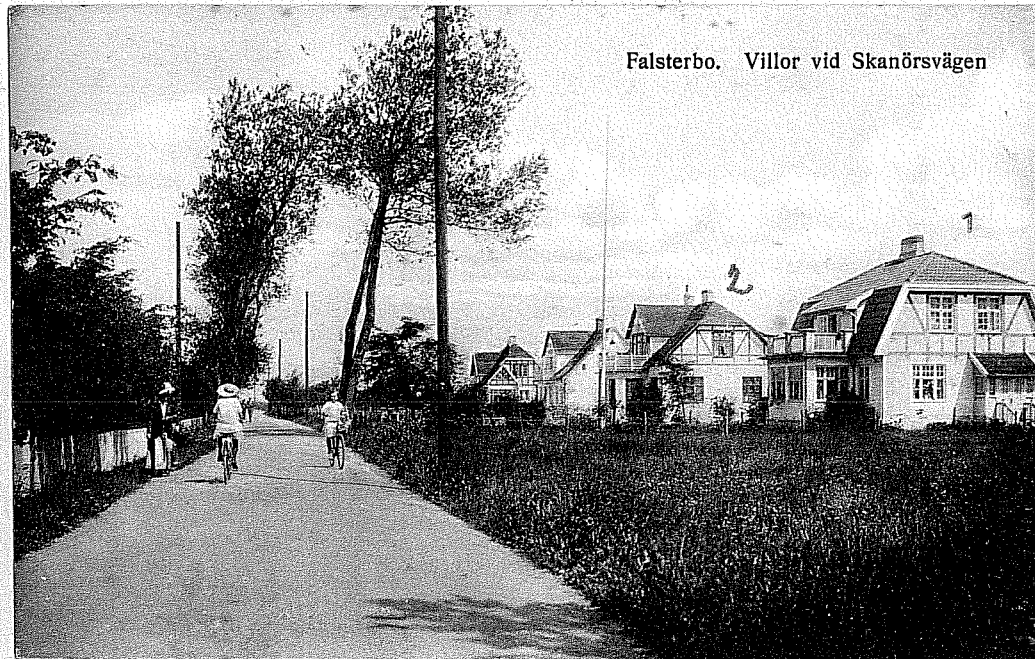
uppfördes av dr. Wallin från halmar och på
jarnvägarnas område byggdes de första av
häradsbörding Bengt (från halmar), bro-
fogde v. Platen (från Lister), vilken numera
äges av landlärare Köller. byggnads-
styrelse och rådman Franche. Dessa två personer
med beslutar mellan stadsstyrelsen och
stadsbetsnämnden. Rådman Franches villa
byggdes på köster och stod färdig till
jul. Då avlöst plocktid ägren, varför vilken
sålades till rådman Stenström. I våra
översikt den i godsigne Stenströms händer.
Dr. Fritz Bauer byggde villa åt sig 1906 eller
1907 och samma år uppfördes rådman Adlers
villa i vilken Gulegård; nuvarande ägare är
disponent Gunnar Halmarqvist.

1906 beslöt man att uppföra ett hotell-
komplex av kontinentalt mött och så

hona infarten till Falsterbo (hona stads-
porten).

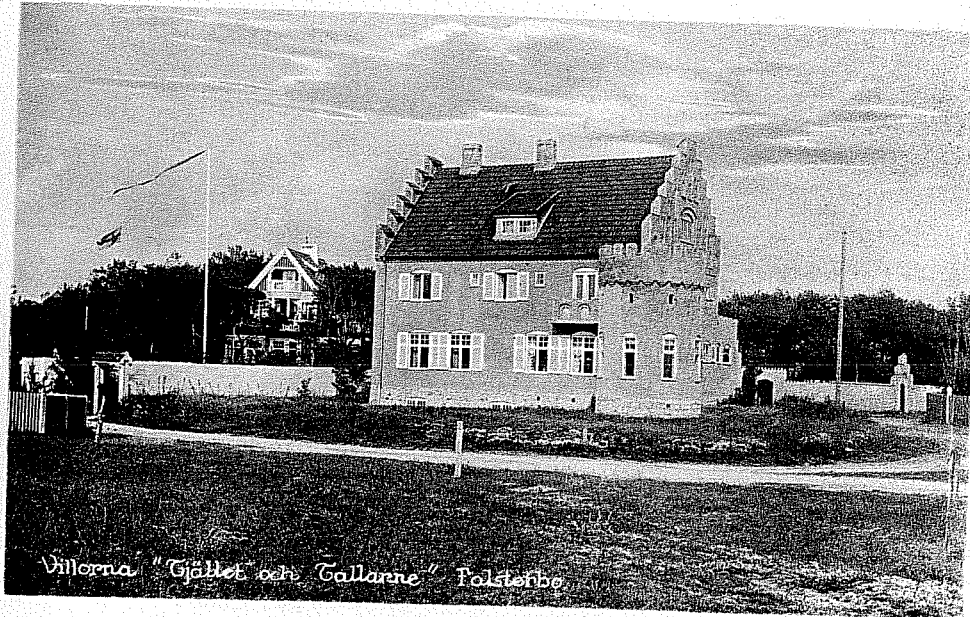
1. Byggt hus, år 1912, sedan ett äldre hus
på samma plats brunnit ner (1911).
2. Borggård, nuvarande postbilsstall.
3. Nuvarande café Lillstugan.

1. Byggt av byggnadsarkitekt Alf Lindahl (1911), sedermera köpt till fru Katarina Berglund. Innehar postmannaförbunds vilshens matsal.
2. Byggt (mog. 1911) av maskinist Ahlström, Falsterbo, vars änka ännu bor i villan.

ACC. NR M. 9469:29

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Villorna "Gjället och Gallarne" Fölsterbo

Häradsbörding Högadts senare byggda
villor. Lunnens ägd av direktör Schmitz,
behus. Sommaren 1944 utlyst till prins-
parat Gustaf Adolf.
Villan, som uppfördes 1913, är dock nume-
re helt obebodd.

ACC. N:R M. 9469:30.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Byggs Falsterbohus och Falsterbo blev
inom få år den fashionable världens nöjes-
plats med gäster från, samt pågt, hela
världen.

Bygging 1906 byggs också de stommer-
bergarna och Svallens villorna nere vid sjön
(den senare numera ägd av div. konst
Whistie).

Bygging 1910 byggs fabrikör Hammars
och direktör konst Lindahl sin villa,
sax in till Falsterbohus, samt ingenjör
Quickfelt från Lund sin sax invid Adlers.
Greve Hamilton uppförde sin villa 1908
eller 1909 in till rådhuset (numera till
Högskola) och in till denna lag professor
Grenander.

En god affär.

På 80- eller 90-talet ägde en sheepare
Andersson drygt två tunnland mark, gräs-
ande intill liden. Som det frångående kom
att underlitas slängsel o. dyl. på en mark-
bit, som han inte hade någon som helst
mycket, och som mänskligt att döma var
fullständigt värdelös, sålde han den till
en äldre man, Jeppe Jonsson, för 1 kr.
Denna Jeppe Jonsson hade för avsikt att
läsa några få där. Sedan efter att
han fick ha smultert på liden på
liden kom en direktör byman (från
Ypsala?), sålde den och var glad att sin
god tur. Direktör byman uppförde åt
sig en stor vild (mitt för närvarande strand-
liden), den stora liden strycktes upp

10.5.50 27.2

ACC. N:R M. 9469:32.

i mindre lotter och såldes med en oer-
hörd avance. Efter några år var konjunkt
uppe i cirka 1 à 2 kr. pr. km.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV